

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Het Nederlandse Onderwijssysteem en Ondernemerschap – Hoe kan dit worden geïmplementeerd in een andere omgeving?

Inleiding

Er is een diepe bezorgdheid over de huidige economische onzekerheid en het toekomstperspectief. Dit moet worden gerepareerd door een brug te slaan tussen onderwijs en bedrijfsleven. We kunnen de jongerenwerkloosheid aanpakken middels het stimuleren van ondernemerschap. Het ondernemerschap is een belangrijke factor bij economische (productiviteit) groei en innovatiekracht.

Beleidsmakers hebben de sleutel tot het openbreken van het onderwijssysteem en een verplichting om te een nieuwe weg te bewandelen om het onderwijs op maat met ondernemerschap en andersom in kaart te brengen. Om tot een pad te komen die het economisch concurrentievermogen zal verbeteren en er voor zorgt dat onze jonge mensen de banen en de toekomst krijgen die ze verdienen. We moeten erkennen dat het 21e-eeuwse onderwijssysteem de basis dient te zijn voor het ontwikkelen van ons concurrentievermogen, de motor - en niet slechts alleen een element wat je toevoegt - van de economie. De nieuwe dynamiek van de samenleving vraagt van personen kritisch denken en ethische training om zo bij te dragen aan een duurzame ontwikkeling, maar vraagt ook een sterke overlevingsmechanisme in een steeds meer veeleisende arbeidsmarkt. Dat betekent dat elk aspect van het onderwijs (basis, middelbaar en volwassenenonderwijs, naschoolse opvang) en de ontwikkeling van de jeugd, de personeelsontwikkeling, de opleidingen en voorbereiding van de docent-programma's, dient te worden afgestemd op het onderwijs en de koppeling met het bedrijfsleven om onze (jonge) burgers goed te kunnen voorbereiden op de vaardigheden van de 21^e eeuw, die ze nodig hebben om de concurrentieslag te kunnen winnen.

Nederland

Alles moet worden gezet op het dichten van de kloof tussen onderwijs en bedrijfsleven. Het onderwijs moet het broeinest zijn voor innovatieve en ambitieuze ondernemingen. Maar al te vaak worden jonge ondernemers op de universiteit en/of studenten in het algemeen die zich willen verdiepen in het ondernemerschap gefrustreerd door praktische beperkingen.

Net als veel andere Europese landen, is er in Nederland geen nationale onderwijsstrategie als het gaat om het aanleren van ondernemersvaardigheden in het onderwijs. Dit is op zich al verrassend, daar Nederlanders roemrucht zijn als het gaat om onderzoek, ontwikkeling, innovatie en ondernemingszin. De ondernemersgeest is reeds behoorlijk ingebed in de Nederlandse cultuur. Aan welke eisen je moet voldoen om een bedrijf in Nederland te beginnen, wordt vooral ondersteund door speciale instanties, zoals de Kamer van Koophandel (KvK), de Nederlandse Centers of

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Entrepreneurship (zoals DutchCE) en door de formele systemen ter ondersteuning van start-ups in verband met werkloosheid, verbonden met de Sociale zekerheid en sociale arbeidsvoorzieningen (via aanbieders zoals de sociale dienst, het Werkplein (bijv. Werk Plaza), het UWV (equivalent van de JobCenters) en Gemeenten (de uitkeringsinstantie, ook voor het opstarten van een 'eenmanszaak') ...

Knelpunten

De Nederlandse overheid heeft een aantal zeer aangename regels voor het opstarten van een bedrijf ingevoerd. Tevens is er ook een zeer gunstig fiscaal klimaat en stelsel opgetuigd voor buitenlandse bedrijven (onder toezicht van de Europese Commissie). De Nederlandse overheid speelt verder een grote rol in het creëren en onderhouden van de ondernemende geest en in hun wensen om beperkingen op te heffen en een brug te slaan tussen het onderwijs en het bedrijfsleven. Edoch lopen we bij het koppelen van het onderwijs op de behoeften van de onderneming, en het stimuleren van ondernemerschap in het onderwijs tegen een aantal zaken aan. Zo worden we geconfronteerd met de onderstaande knelpunten in Nederland:

- Knelpunt 1: Het belang van ondernemerschap wordt onvoldoende begrepen en erkend in het onderwijssysteem en haar cultuur
- Knelpunt 2: Leraren zijn onvoldoende getraind in ondernemerschap
- Knelpunt 3: Er is niet voldoende beschikbaar lesmateriaal voor het direct toepassen van ondernemerschap.

Tot enkele decennia geleden werden Nederlandse leerlingen en studenten vooral opgeleid om te werken voor een bedrijf, als werknemer. Inmiddels zijn 1 op de 8 personen in Nederland, werkzaam als ondernemer. Vanwege deze trend, heeft de Nederlandse regering tot doel het onderwijs direct te koppelen aan de behoeften van de onderneming:

- Het opnemen van ondernemerschap in het curriculum;
- Het verwijderen van praktische beperkingen voor studenten bij het opstarten en runnen van een eigen bedrijf;
- Het inschakelen van start-ups en het MKB om beter gebruik te maken van de beschikbare expertise.

De betrokkenheid van de Nederlandse regering is toegenomen sinds 2005.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Onderwijzen van ondernemerschap

Ten aanzien van een oplossing voor het tweede knelpunt zijn we vooral enthousiast over de docenten werkstages (bron: Leren Ondernemen is; Jasper Bakker / Sijbren de Jong). Op deze manier wordt aan leraren de gelegenheid geboden middels praktijk stages om kennis te vergaren en te kunnen bijpraten op de manier waarop het werkt, de theorie meer in lijn met de praktijk te brengen. Met betrekking tot het verwijderen van praktische beperkingen voor studenten bij het opstarten en runnen van een eigen bedrijf, is er natuurlijk altijd een risico, want als leerlingen/studenten de opdrachten van de ondernemer niet goed volgen, kan er schade voor de ondernemer optreden.

Start-ups zullen meer succes boeken als ze voldoende 'ondernemersvaardigheden', met inbegrip van een goed inzicht in de markt en onderhandelingsvaardigheden hebben. Studenten zullen meer kans hebben om een bedrijf te starten als zij worden geïntroduceerd en voorbereid op het ondernemerschap tijdens hun studie. Zodoende stimuleert de Nederlandse overheid onderwijsinstellingen om 'ondernemerschap' in hun curriculum op te nemen. Dit zou kunnen door studenten daadwerkelijk een bedrijf te laten opzetten, middels gastdocentschappen van ondernemers werkzaam in de industrie, of door te worden aangemoedigd om een werkstage te ondernemen.

36% van de Nederlandse leraar-respondenten verklaren dat ze een op ondernemerschap gerelateerde cursus hebben gevolgd, dit is het op een na hoogste percentage in Europa (na Finland). Diverse Nederlandse projecten, zoals het tweejarige project "The Entrepreneurial Teacher" helpen daarbij. Het doel is om het bewustzijn van ondernemerschap in het onderwijs te verhogen op de PABO (de onderwijsinstelling voor leraren). Echter, slechts een kleine hoeveelheid van de PABO's heeft ook daadwerkelijk besloten om ondernemerschap op te nemen in hun curriculum.

Opheffing van de beperkingen voor studenten voor het runnen van een eigen bedrijf

Nederlandse onderwijsinstellingen moeten hun studieprogramma's aanpassen, zodat het mogelijk wordt om het volgen van onderwijs te combineren met het opbouwen van een succesvol bedrijf. Bijvoorbeeld door er voor te zorgen dat wanneer Nederlandse studenten studeren, terwijl ze een eigen bedrijf runnen, de financiële beperkingen worden verwijderd. Onder het huidige systeem, worden Nederlandse studenten die een succesvol bedrijf te runnen en te veel verdienen geweerd voor studiefinanciering. De Nederlandse regering heeft daarom besloten om inkomsten uit het bedrijfsleven en de winst niet meer mee te rekenen in het jaar van afstuderen.

Middels het inschakelen van het bedrijfsleven probeert men beter gebruik te maken van de beschikbare expertise op de universiteiten. De Nederlandse overheid wil zowel startups als gevestigde MKB betere gebruik laten maken van de beschikbare kennis bij de universiteiten. Zo heeft zij fondsen verstrekt aan universiteiten, zoals de Erasmus Universiteit (Rotterdam), de Rijksuniversiteit Groningen en de Radboud Universiteit / HAN (Nijmegen) om het onderwijs beter af te stemmen op de behoeften van het bedrijfsleven en de industrie. Deze middelen worden gebruikt om studenten te leren hoe ze hun eigen bedrijf kunnen opzetten en tevens om de onderzoekers te

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

helpen hun wetenschappelijke expertise te vertalen in producten en diensten die aantrekkelijk zijn voor de (Nederlandse) markt.

Het opleiden van studenten tot gekwalificeerde professionals

Meer dan 30% van de beroepsbevolking in Nederland is opgeleid in het hoger onderwijs. Toch is er een tekort aan gekwalificeerd personeel in sommige industrieën. Er is behoefte aan meer afgestudeerden in de wetenschap. Bij het plan van aanpak denkt de Nederlandse regering aan de volgende stappen:

- Het opleggen van een strengere studie regime
- Het dichten van de kloof tussen onderwijs en arbeidsmarkt
- Het stimuleren van samenwerking met de topsectoren.

Strenger studie regime

De overheid wil beter onderwijs voor studenten om hen voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Het is van plan ingrijpende veranderingen door te voeren in het hoger onderwijs (hbo hogescholen en universiteiten). Studies zullen strakker worden ingeregeld, met een striktere selectie van studenten en het onderwijs meer gericht op de behoeften van de industrie. Wijzigingen zullen ook worden toegepast in de professionele opleidingsinstituten. Samen met de overheid en wetenschappers zijn zij verantwoordelijk voor het opstellen van de gecertificeerde documenten voor de beroepsvaardigheden die afgestudeerden moet hebben. Het dichten van de kloof tussen onderwijs en de arbeidsmarkt dient middels een curriculum en examens te worden afgestemd op de eisen en criteria van de Nederlandse industrie. Bedrijven dienen ook een rol spelen bij het verbeteren van het onderwijs. Bijvoorbeeld door het aanbieden van stages en studiefinanciering. Een intensieve samenwerking met de topsectoren van het Nederlandse bedrijfsleven en haar kennisinstellingen, die actief zijn in de topsectoren dient plaats te vinden. Zij worden uitgenodigd om een lijst van tekortkomingen aan te leveren en uitwisselingsprogramma's tussen scholen en bedrijven te initiëren of manieren te vinden om het onderwijs aan te passen aan de behoeften van de industrie. Ze zijn uitgenodigd voor de ontwikkeling van een masterplan.

Bevordering van ondernemerschap in het onderwijs

Het bevorderen van ondernemerschap in het onderwijs en het dichterbij brengen van het onderwijs en het bedrijfsleven is slechts één van de speerpunten van het Nederlandse bedrijfsleven en innovatiebeleid. Sinds 2000 hebben de ministeries van Economische Zaken en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het bevorderen van ondernemend gedrag en ondernemerschap op scholen en universiteiten op de agenda gezet.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Het Actieprogramma Onderwijs en Ondernemen (actieprogramma), is gestart in 2007, en wordt uitgevoerd door het Nationaal Agentschap, vormt de kern van dit beleid. Het programma heeft twee doelstellingen:

1. Een toenemend aantal onderwijsinstellingen in Nederland dient ondernemerschap in het onderwijs te integreren in hun beleid, organisaties en programma's.
2. Meer studenten dienen zich als een ondernemer te gedragen, positief te zijn over ondernemerschap en dienen een eigen bedrijf op te zetten, binnen vijf jaar na afstuderen.

Ondernemerschap dieper verankerd

In de resultaten van een monitor van het Ministerie blijkt dat in vergelijking met eerdere metingen in 2007 en 2010, ondernemerschap in het onderwijs een constante variabele in de organisatie is geworden en de cursussen worden inmiddels aangeboden door een groeiend aantal onderwijsinstellingen. Het onderzoek geeft hier verschillende indicaties voor af: Het aantal scholen in het primair, voortgezet en hoger professioneel onderwijs die het ondernemerschap in hun missie en visie hebben opgenomen is toegenomen. Wat betreft de strategieën van het middelbaar beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs, daar is de focus op ondernemerschap licht gedaald tussen 2010 en 2012. Het aantal scholen dat ondernemerschap hebben vastgelegd in hun curriculum is daarentegen aanzienlijk in alle onderwijssectoren toegenomen. In 2012, is dat bij ongeveer driekwart van de lagere en middelbare scholen, meer dan 80 procent in het middelbaar beroepsonderwijs scholen en universiteiten, en meer dan 90 procent bij het hoger beroepsonderwijs. De grootste stijging in dit verband heeft tussen 2007 en 2010 plaats gevonden, gevolgd door een stabiliserende trend in 2012.

Bij de grotere meerderheid van de instellingen, is het ondernemerschap al in zekere mate een deel van het competentieprofiel van de leraar. Dit is met name het geval in het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger beroepsonderwijs en het minst het geval in het primair en voortgezet onderwijs. Leraren volgen meer cursussen en trainingen om hun kennis en vaardigheden met betrekking tot ondernemerschap te verbeteren, volgens de informatie van de instellingen. Het aantal instellingen die hun onderwijzend personeel cursussen en trainingen over dit onderwerp voorschotelt is toegenomen in het voortgezet, middelbaar beroepsonderwijs en hoger beroepsonderwijs. In vrijwel alle sectoren, vaak middels decreet, is ondernemend onderwijs een interdisciplinaire activiteit met samenwerking tussen en over verscheidene specialistische disciplines.

Meer contacten tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven, maar minder bedrijfsbezoeken

De contacten tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven zijn intensiever geworden in alle onderwijssectoren, behalve bij de basisscholen. Dit uit zich onder andere in een toename van het aantal bezoeken van ondernemers aan onderwijsinstellingen en een hogere frequentie van ondernemers die zich bezighouden met gastdocentschap. Bij het hoger beroepsonderwijs in het bijzonder, speelt het bedrijfsleven inmiddels een grotere rol bij het bepalen van de inhoud en organisatie van onderwijs in ondernemerschap. Daartegenover staat dat het aantal bedrijfsbezoeken

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

is gedaald, aldus de studenten. Ongeveer driekwart van het mbo en hbo-studenten die zijn geïnterviewd bezochten een of meer bedrijven tijdens hun opleiding, en dat was ongeveer de helft van de universitaire studenten. Ten opzichte van de vorige meting, is het aantal studenten die geen enkele bedrijfsbezoek hebben gedaan toegenomen op mbo, hbo en academisch niveau. Dus, ondanks de hierboven genoemde intensivering van de contacten tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven, zijn de bedrijfsbezoeken minder vaak voorzien in de cursussen. Dit kan te maken hebben met de economische recessie, in de zin dat bedrijven andere prioriteiten voorrang geven en minder tijd vrijmaken voor het hosten en coachen van studenten.

Ambitieuze plannen voor de toekomst

Met uitzondering van het basisonderwijs, zeggen alle directeurs van de onderwijssectoren dat ze van plan zijn om in de toekomst meer aandacht te schenken aan het ondernemerschap. Volgens de geïnterviewden moet er nog steeds veel worden gedaan. De scholen zijn allen van mening dat de overheid een rol dient te spelen bij het bevorderen van ondernemerschap. De instellingen willen steun van de overheid, en in het bijzonder op het gebied van financiering, promotie en wetgeving. De ambities van deze directeurs met betrekking tot het ondernemerschap komt ook tot uiting in de functioneringsgesprekken. Bijna de helft van de directeurs in het voortgezet, middelbaar beroepsonderwijs en hoger beroepsonderwijs stellen dat het onderwerp van het ondernemerschap zal worden opgepakt bij het monitoren en beoordelen van leraren in de toekomst. In de toekomst wordt het ook meer prominent ingezet bij de werving van nieuwe leraren voor het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger beroepsonderwijs. Op dit moment, is het ondernemerschap als onderdeel voornamelijk in functioneringsgesprekken met docenten in het hoger beroepsonderwijs instellingen op de agenda (26% vrij sterk).

De waardering voor ondernemend onderwijs

Gemiddeld geven de directeurs van hun instellingen nauwelijks een "voldoende" aan punten voor het ondernemerschap. Alleen in het middelbaar en academische niveau is er een (kleine) toename van tevredenheid met betrekking tot ondernemend onderwijs. De cijfers die studenten geven voor ondernemend onderwijs zijn ook nogal mager; alleen mbo-scholen krijgen bovengemiddelde cijfers

Ondernemerschapsambities onder studenten

Ongeveer tweederde van de studenten zien zichzelf als ondernemers, en plaatsen ondernemerschap prominent in hun carrière aspiraties. Dit is een stijging ten opzichte van 2007, hoewel relatief stabiel ten opzichte van 2010 (63% in 2012, 62% in 2010). Studenten op mbo, hbo en academische instellingen verschillen slechts marginaal in relatie tot ondernemerschap en hun carrière aspiraties. De belangrijkste reden die studenten hebben om te willen ondernemen, is om onafhankelijk te zijn, vrij te zijn van werkgevers en bazen. In 2010 werd een lichte stijging waargenomen in het aantal studenten in academische instellingen die in zaken wilden, na afstuderen. De aanzienlijke stijging wordt met name waargenomen tussen 2007 en 2010 en wordt gehandhaafd in 2012; meer dan 20% van de studenten willen nog steeds ondernemer worden na afstuderen. Net als in eerdere metingen,

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

is er nog weinig vertrouwdheid met de faciliteiten voor student ondernemers; een grote groep studenten is niet bekend met de mogelijkheden die instellingen bieden.

Resultaten per onderwijssector

Lager onderwijs

De grootste verschuiving, met betrekking tot het ondernemerschap “volledig” opnemen in het curriculum (50% in 2007) en bij scholen die dit "een beetje" hadden opgenomen (59% in 2012) vond plaats in het basisonderwijs. Ouders zijn bij de uitvoering van het ondernemerschap curriculum in meer dan de helft van de scholen betrokken, dit betreft een stijging van ongeveer 5 procent ten opzichte van 2010. Er zijn ook meer contacten met het bedrijfsleven; bedrijven bezoeken scholen vaker en ondernemers geven meer gastcolleges. Belangrijk bij het borgen van ondernemend onderwijs, is het opnemen van competenties van ondernemerschap in leraar profielen, maar ook met name het testen van ondernemerschap onder studenten. Tot nu toe blijft dit achter in vergelijking met andere onderwijssectoren.

Voortgezet onderwijs

Ondernemerschap heeft een vaste plaats gekregen in de missie en visie van de meeste scholen voor voortgezet onderwijs (33% in 2012 ten opzichte van 28% in 2010) en de directeurs zien zichzelf vaker als ondernemers. Meer specifieke ondernemende activiteiten worden georganiseerd (een stijging van 10% ten opzichte van 2010) en er worden vaker gastdocenten uitgenodigd om lessen te geven. In het voortgezet onderwijs, ontvangen leraren vaak extra training in ondernemerschap (22% in 2012 ten opzichte van 17% in 2010).

Middelbaar beroepsonderwijs

In vergelijking met andere onderwijssectoren, werden er minder positieve resultaten gevonden bij het middelbaar beroepsonderwijs. Opgemerkt dient echter te worden, dat ondernemerschap al min of meer was ingevoerd bij deze instellingen. Vooruitgang is derhalve dan niet zo gemakkelijk te bereiken. Een (lichte) daling werd gevonden in de inbedding van ondernemerschap in de missie en visie, in het onderwijsprogramma en in het testen van ondernemerscompetenties. Daartegenin werden gastdocenten vaker ingeschakeld om het les te geven over ondernemerschap (96% in 2012 ten opzichte van 87% in 2010). Het beeld dat naar voren komt uit de enquête onder mbo-studenten is in het algemeen positiever. Steeds meer van deze studenten beschouwen zichzelf als ondernemers en zien ondernemerschap op hun carrière aspiraties aansluiten. Tevens is het zo dat meer studenten daadwerkelijk in contact te komen met het ondernemerschap: Respectievelijk 62 procent om 42 procent, is het aandeel van de studenten in het middelbaar beroepsonderwijs (ECTS-punten voor onderwerpen of projecten in verband met ondernemerschap) Dit is veel hoger in 2012, dan in 2010. In vergelijking met de studenten in het hoger beroepsonderwijs en academische instellingen: Deze studenten zijn gemiddeld meer tevreden over het onderwijs in ondernemerschap dat ze krijgen voorgeschoteld.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Hoger Beroepsonderwijs

In vergelijking met andere onderwijssectoren, werd de grootste vooruitgang geboekt in onderwijs in ondernemerschap, tussen 2010 en 2012, waargenomen bij hogescholen. Zo steeg bijvoorbeeld, de mate waarin het organisatie management betrokken is bij het bevorderen van ondernemerschap onderwijs met meer dan 18%; En het enthousiasme bleef niet alleen beperkt tot het management: De afdelings -en faculteitshoofden geven vaker dan voorheen aan dat ze zichzelf zien als ondernemers. Om de effectiviteit te borgen in ondernemend onderwijs in de organisatie en het curriculum, moeten scholen meer gekwalificeerd personeel met competenties op ondernemerschap. Steeds vaker maakt het ondernemerschap deel uit van leraren competentieprofielen ("zeer sterk" + 11%) en onderwijsinstellingen voor hoger beroepsonderwijs zijn steeds meer op zoek om samen te werken met andere vakgebieden en/of afdelingen. Een ander positief resultaat is dat de studenten zich bewust zijn dat hun universiteit hen het stimuleert bij hun ondernemerschapsambities en dat er meer studenten zijn, op zoek zijn naar kredietfaciliteiten in ondernemerschap (64% in 2012 ten opzichte van 50% in 2010). In de afgelopen jaren zijn de contacten tussen universiteiten en het bedrijfsleven intensiever geworden.

Ten slotte heeft het bedrijfsleven een begin gemaakt om een veel grotere rol te gaan spelen bij het bepalen van de inhoud en organisatie van ondernemend onderwijs (meer vraag gestuurd).

Universiteit

Compared to previous measurements in 2007 and 2012, entrepreneurship has also become a more important part of the curriculum at universities and more Centres of Entrepreneurship have been established. The part played by the business community in universities has also grown (more demand driven). Entrepreneurs give more guest lectures and teachers have more opportunities to gain practical experience in businesses. In common with senior secondary vocational and higher professional institutions, university students are gaining more credits in entrepreneurship and more experience as entrepreneurs during their courses. Without being able to establish a causal link, it is striking that more academic students want to become entrepreneurs after graduating (compared to 2010, +2% most certainly, +3% possibly). To sum up, important steps in entrepreneurship in education have been taken at universities as well, and entrepreneurship has become more popular with students.

In vergelijking met eerdere metingen in 2007 en 2012, heeft het ondernemerschap ook een belangrijke plaats in het curriculum aan universiteiten ingenomen en tevens zijn meer Centra van 'Entrepreneurship' opgericht. De rol en bemoeienis van het bedrijfsleven is ook op de universiteiten gegroeid (meer vraag gestuurd). Ondernemers geven meer gastcolleges en leraren krijgen meer mogelijkheden om praktische ervaring in het bedrijfsleven te krijgen. Net als met de mbo en hbo-instellingen, verkrijgen universitaire studenten steeds meer bagage in ondernemerschap en steeds meer ervaring als ondernemer tijdens hun cursussen. Zonder nu direct een oorzakelijk verband vast te stellen, is het opvallend dat meer academische studenten ondernemer willen worden na het afstuderen (ten opzichte van 2010, + 2% zeker, zelfs + 3% is mogelijk). Kortom, er zijn belangrijke

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

stappen voor het ondernemerschap in het onderwijs genomen op universiteiten, en het ondernemerschap op zich is steeds populairder geworden bij studenten.

DutchCE

DutchCE is het netwerk van Nederlandse Centers for Entrepreneurship. De centra hebben een dubbele rol; als regionale locatie voor onderwijs in ondernemerschap en zij dienen als een incubator voor starters.

Onderwijs in ondernemerschap zal worden gericht op studenten die praktische en zakelijke vaardigheden willen leren en/of overwegen om een eigen bedrijf op te starten en door te ontwikkelen. Maar ook studenten die willen werken binnen de academische wereld kunnen deze vaardigheden toepassen om hun onderzoek te valoriseren op het gebied van academisch ondernemerschap.

Conclusies

Uit resultaten van twee metingen blijkt dat in vergelijking met de eerdere metingen in 2007 en 2010, dat ondernemerschap in het onderwijs een meer permanente functie in de organisaties heeft gekregen, alsmede dat het aanbod van cursussen is gegroeid bij aantal onderwijsinstellingen. De grootste vooruitgang in dit verband werden waargenomen in het middelbaar en hoger beroepsonderwijs. Vergeleken met het mbo en hbo, heeft het onderwijs in ondernemerschap een minder centrale ligging bij de universiteiten, maar ook daar is er vooruitgang gevonden. De situatie in het basis onderwijs is redelijk stabiel, een daling van bepaalde aspecten van het ondernemerschap in het onderwijs werd waargenomen op MBO-niveau, hoewel ondernemerschap reeds een prominente positie had en daardoor vooruitgang moeilijker is te bereiken. De intensiteit van de contacten tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven is wel toegenomen, hoewel er een algemene daling van de bedrijfsbezoeken door studenten heeft plaatsgevonden. Het belang van ondernemerschap en uit te oefenen functies qua carrière aspiraties leeft bij ongeveer tweederde van de studenten (op mbo, hbo en academisch niveau), dit is slechts een marginaal verschil ten opzichte van 2010. Toch is nog steeds een grote groep studenten niet bekend met de ondernemende faciliteiten aangeboden door de onderwijsinstellingen.

Moeten we meer ondernemende leraren hebben en moeten we de ondernemersvaardigheden van onze kinderen kunnen identificeren op school? De wereld van werk heeft verder erg veel moeite om zich goed aan te passen aan een educatieve omgeving. En om het nog moeilijker te maken; met betrekking tot kinderen in de leeftijdsgroep 11-20 is het feit dat kinderen in ontwikkeling zijn en ondernemersvaardigheden ook dienen te worden ontwikkeld door ervaring die ze nog niet kunnen hebben gehad. Momenteel zien Nederlandse docenten ondernemerschap in het school pakket vooral als 'extra werk'. In Nederland geloven we wel dat het identificeren van ondernemersvaardigheden terwijl ze nog in het onderwijs is de sleutel tot succes in de toekomst ...

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Het Nederlandse Onderwijssysteem en Ondernemerschap: Een positief-kritische noot - Kroatie

De Nederlandse visie op het ondernemerschap vanuit het standpunt van de individuele werknemers in het onderwijs is te bewonderen. De invoering van onderwijs in ondernemerschap aan jongeren, terwijl ze nog steeds de middelbare school volgen is nobel. Wij zijn van mening dat het mogelijk zou moeten zijn om nog eerder beginnen... Wanneer vormen studenten hun ambities en aspiraties? Indien mogelijk, is ons inziens het basisidee dat ondernemerschap moet worden gevoed vanaf het begin van het onderwijs en het begin van de formele sociale vorming, ongeacht of de studenten talent hebben voor het ondernemerschap. Op dezelfde manier zoals we onze kinderen stimuleren om te participeren in sociale activiteiten, studie en sport, zo kunnen we hen ook subtiel het basisidee van ondernemerschap op een aantrekkelijke, begrijpelijke en eenvoudige manier introduceren.

Creativiteit is een van de meest belangrijke persoonlijkheidskenmerken als het gaat om het kiezen van de ideale ondernemer. En ik ben van mening dat de bron van creativiteit het sterkst wordt gevoed in de kindertijd fase vóór de invoering van kennis en ideeën die behoren tot het formeel bepaalde onderwijs. Natuurlijk suggereer ik niet dat elk kind een geboren ondernemer is, of dat elk idee van wilde verbeelding een kind tot een winnaar maakt... Ik wil slechts het idee ondersteunen dat het 'stimuleren van creativiteit en het verlangen naar ontwikkeling' gezond is voor elk kind'. Dit zou gemakkelijker kunnen worden bereikt als voorbereiding op de moeilijkere en zwaardere uitvoering van de ondernemende leer die momenteel in het onderwijs in een latere fase wordt uitgevoerd.

Bij het doorlezen van de knelpunten van het Nederlandse onderwijssysteem om als efficiënt schakel tussen het onderwijs en het bedrijfsleven te kunnen fungeren ben ik tot de overtuiging gekomen dat ondernemerschap in Nederland oneindig veel beter en verder met betrekking tot de implementatie van onderwijs in ondernemerschap. Is het begrip ondernemerschap moeilijk te verweven met de cultuur op onderwijs? Een obstakel misschien - ja, maar niet iets dat onoverkomenlijk is. In essentie komt het opzetten van je eigen zaak vaak neer op creativiteit en vastberadenheid. Hoe vaak hoor je niet de grandioze verhalen van wereldberoemde ondernemers die vertellen over hun problemen en het falen en hoe ze zichzelf weer oppakten en door bleven gaan, om tegen alle verwachtingen in alsnog de roem en het succes bereiken? De leraar die hede ten dage als onderdeel van het onderwijssysteem in direct contact staat met de jongeren als hun leraar en deelnemer in het onderwijs heeft echter niet de kennis en het bewustzijn van ondernemerschap als een deel van het hedendaagse leven. Ik vind het moeilijk te begrijpen dat een persoon met een dergelijk beperkt zicht en kennis de jonge ondernemersgeest zou kunnen begeleiden in de wereld van vandaag. Als zodanig, vind ik dat het basisidee van ondernemerschap alleen met succes kan worden ingevoerd, als leergang voor de jongeren en studenten, maar in principe aan ieder lid van de samenleving die van invloed en direct of indirect jongeren doceert en opvoedt. Het is immers een feit dat het opzetten van een eigen zaak deel uitmaakt van het alledaagse leven. Het niet volledig begrijpen van het concept ondernemerschap is gelijk aan het niet volledig begrijpen van onze fundamentele sociale waarden en normen.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Het bovenstaande is eenvoudig te verbinden met knelpunt 2: "Leraren zijn onvoldoende getraind in ondernemerschap": het feit dat een persoon een certificaat of kwalificatie heeft, betekent niet dat hij alles weet 'of' niet in staat is fouten te maken. De mens leert zolang het leeft. Docenten en studenten leren en moeten streven om te leren vanaf de geboorte tot de dood. De tijden veranderen, het onderwijs verandert: bekende feiten zijn opeens na lange tijd onjuist bewezen en moeten worden veranderd. Verandering is de manier van leven en als zodanig dient een lid van de maatschappij zich voortdurend te onderwijzen en ontwikkelen en zich aan te passen, zodat de samenleving zich kan verbeteren en ontwikkelen.

Knelpunt 3 refereert aan het gebrek aan lesmateriaal. Dit is een situatie die erg bekend is bij het basis en middelbaar onderwijs in Kroatië. Echter, bij nadere bestudering van de mazen in het Nederlandse systeem, kunnen we stellen dat we het Kroatische onderwijs systeem nog een lange weg te gaan heeft, als het gaat om het verbinden van het onderwijs met het bedrijfsleven. Dus vanuit een Kroatische oogpunt zouden we niet willen stellen dat het Nederlandse onderwijssysteem en haar werknemers geen verstand hebben van ondernemerschap? In Kroatië ontbreekt het in het onderwijs aan de basiskennis van ondernemerschap in het algemeen. Uit eigen ervaring kan ik met zekerheid zeggen dat gedurende het gehele verloop van mijn lagere en middelbare school opleiding ik niet in contact ben gekomen met de term "ondernemerschap" als onderdeel van het formele onderwijs. Het werd niet genoemd in boeken of door mijn leraren, laat staan uitgelegd en correct gedefinieerd...

Ten slotte moet worden vastgesteld dat de term ondernemerschap als onderdeel van de marketing en economie studies op een lokale gemeenschap college door het geheel van de basisschool en middelbaar, die twaalf jaar overspant in Kroatië, niet een keer in de klas werd benoemd, of dat een docent dacht dat het leren van het opzetten van een eigen zaak nuttig zou kunnen zijn. Dus in het Kroatische geval: Het is niet een knelpunt: het is een regelrecht fiasco en een volledige gebrek aan kennis over onderwijs in ondernemerschap voor iets dat aan de orde van de dag is. Bovendien zijn we gehinderd door onze lokale sociale politieke situatie. Onze scholen werken op een bijna exact dezelfde manier als in het systeem dat werd gebruikt in het oude socialistische regime. Dat is nog steeds grotendeels ongewijzigd. De ironie zit in het feit dat het regime vijftientig jaar geleden instortte, maar het onderwijssysteem hetzelfde is gebleven. Natuurlijk, in die tijd werd er naar de term ondernemerschap niet erg vriendelijk gekeken. Het leiderschap van toentertijd geloofden dat het te veel was geassocieerd met het kapitalisme en om diezelfde reden is het altijd genegeerd en is het nooit een deel van het formele onderwijs geworden. Gelukkig zijn er de laatste tijd gesprekken over hervormingen in het onderwijs in Kroatië, een zeer controversieel onderwerp in de Kroatische politieke. Echter, als gevolg van de onbekwame houding van de leidende politici, is de toekomst van en de op handen zijnde hervorming zeer wankel.

Verder dient te worden opgemerkt dat de term "ondernemer" op zich al contraversieel is in Kroatië. In onze taal "poduzetnik ": Dit was voor lange tijd een term dat gelijk staat aan een persoon die middels politieke re-migratie vanuit het buitenland tijdens de turbulente begin jaren negentig terugkeerde. Een persoon die enige tijd (of het grootste deel van zijn leven) in het buitenland vertoefde en waarschijnlijk al een succesvolle ondernemer was en terugkeerde naar Kroatië na de onafhankelijkheidsverklaring. Op dat moment waren alle waardevolle land activa, zoals fabrieken en

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

productie-infrastructuur eigendom van een socialistische regering, Maar met de komst van het nieuwe regime, veranderde de situatie. De zogenaamde "ondernemers" stonden vaak in verbinding met de mensen in de grootste regeringspartij en konden als zodanig gemakkelijk en op een goedkope manier het eigendom van fabrieken en machines verwerven, de bron van werkgelegenheid voor een aanzienlijk deel van de bevolking. Doordat de meeste van de arbeiders moesten vechten in het conflict, werden de fabrieken grotendeels gestript, de machines en waardevolle spullen verkocht en werden de gebouwen verlaten achter gelaten, en zijn inmiddels in verval. De duizenden arbeiders verloren hun baan in een vloek en een zucht. Deze periode wordt vaak aangeduid als "privatisering". Maar als gevolg van deze gebeurtenissen, heeft de term "ondernemer" vaak een negatieve duiding onder de jongeren in Kroatië, die nog steeds worden geconfronteerd met de lastige vooruitzichten van het leven in een land met structurele werkloosheid, corruptie en gebrek aan vooruitgang ...

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Een positief-kritische noot – Turkije

Nederland vs Turkije

Het onderwijs, is een het meeste bepalende factor voor het ontwikkelingsniveau van landen het sociale, economische, wetenschappelijke en technologische gebied, enz. Soms zijn ze onderhevig aan verschillende veranderingen, dit om gelijke tred te houden met de eisen van de tijd, om effectief te blijven en constant zichzelf te verbeteren. Diverse wijzigingen zijn in Turkije onlangs doorgevoerd met het doel om het nationale onderwijsstelsel een kwaliteitsinjectie te geven en hoge standaarden, waarden en normen van de meer ontwikkelde landen bij te benen. Met het aannemen van "Basis Onderwijs Wet 6287" op 30 maart 2012, werd een radicale beslissing genomen in het Turkse onderwijssysteem. Inmiddels wordt de wet geïmplementeerd. Deze wet, die ook wel bekend staat als '4 + 4 + 4', maakte een grote impact op het Turkse onderwijssysteem.

Het Turkse onderwijssysteem staat onder het toezicht en controle van de staat, middels het Ministerie van Onderwijs. Volgens de grondwet van de Republiek Turkije, heeft iedereen recht op onderwijs. Onderwijs is verplicht vanaf de leeftijd van 6 tot 14 jaar en is gratis in de openbare scholen. Basisscholen in het land hebben momenteel een 98 procent participatiegraad.

De Stadia van het Turkse onderwijssysteem zijn:

- Pre schoolse Opleiding: Optioneel kleuteronderwijs, tot 6 jaar
- Basis Onderwijs: verplicht en gratis basisonderwijs voor acht jaar (5 jaar elementair + 3 jaar voortgezet onderwijs), 6-14 jaar oud
- Voortgezet Onderwijs: 4 jaar van de middelbare school (Lise), of VET onderwijs, 15-17 / 18 jaar oud. Op sommige scholen kun je een extra jaar taalstudie volgen. De middelbare scholen zijn meestal in handen van de overheid en bieden gratis onderwijs
- Hoger onderwijs: 4 jaar aan de Universiteit, of 2 jaar op HBO-scholen. Sommige scholen hebben een extra jaar taalstudie. Onder normale omstandigheden duur een Master opleiding 2 jaar; een Phd 3-5 jaar. Deze categorie behelst alle onderwijsinstellingen die post-middelbaar onderwijs bieden. Zij staan onder toezicht van Hoger Onderwijs van de Raad (YOK).

De leerplicht duurt 12 jaar. Het basis en voortgezet onderwijs wordt gefinancierd door de staat en is kosteloos in openbare scholen, in de leeftijd tussen 6 en 18. In 2001 was de inschrijving van kinderen in deze leeftijdsgroep bijna 100%. Het middelbaar onderwijs is verplicht, en nodig om vervolgens te kunnen doorstromen naar de universiteiten. In 2011 waren er 166 universiteiten in Turkije. Op 22 november 2010 heeft de overheid het Fatih-project geïnitieerd, dat gericht is op de integratie van state-of-the-art computertechnologie in het openbaar onderwijs in Turkije.

Helaas is er in Turkije tot op heden geen nationale strategie voor onderwijs in ondernemerschap. Op de middelbare school, kunnen studenten als keuzevak ondernemerschap kiezen. Maar de meeste van hen hebben geen idee waar het over gaat en vooral de leraren hebben nog geen (juiste) kwalificaties aangaande dit onderwerp.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

De vereisten die nodig zijn om een bedrijf op te starten worden ondersteund door speciale instanties zoals de Turkse Kamers van Koophandel, de OESO, en lokale economische en Werkgelegenheid ontwikkelingsprogramma's, etc. vrij gelijkwaardig aan dat als in Nederland.

In de afgelopen jaren heeft Turkije dezelfde strategie als Nederland gehanteerd, maar deze zou nog meer op maat moeten worden gemaakt en ontwikkeld. Het creëren en onderhouden van een ondernemende geest vereist dat beperkingen worden opgeheven om een brug te slaan tussen het onderwijs en het bedrijfsleven.

Onderzoek over het verwijderen van praktische beperkingen voor studenten die een eigen bedrijf willen opstarten, het bedrijfsleven dat beter gebruik wil maken van de expertise op universiteiten en het combineren van onderwijs met het opbouwen van een succesvol bedrijf moet ook in Turkije worden verbeterd en geïmplementeerd.

Aangaande het citaat: "Middelen worden vrijgemaakt om studenten te leren hoe ze hun eigen bedrijf kunnen opzetten, en om onderzoekers te helpen hun wetenschappelijke expertise te vertalen in producten en diensten die aantrekkelijk voor de (Nederlandse) markt zijn": Dit gebeurt helemaal niet op scholen of zelfs niet op universiteiten in Turkije.

In de afgelopen jaren, heeft de overheid ingezet op beter onderwijs voor studenten om hen voor te bereiden op de arbeidsmarkt, net zoals in Nederland. Maar het dichten van de kloof tussen onderwijs en arbeidsmarkt is niet zo heel gemakkelijk. Het bevorderen van ondernemerschap in het onderwijs, de toenadering tussen het onderwijs en het bedrijfsleven en/of het ophogen van het percentage c.q. aantal scholen in het basis, voortgezet en hoger beroepsonderwijs dat ondernemerschap in hun missie en visie hebben opnemen is geen gemakkelijk proces. We zijn net begonnen met het werk hier!

De verankering van het ondernemerschap in het curriculum moet in nagenoeg alle onderwijssectoren worden verhoogd. Helaas, het ondernemerschap maakt geen deel uit van het competentieprofiel van de leraar, dit is dus een belangrijk knelpunt.

Leraren moeten meer cursussen en trainingen gaan volgen om hun kennis en vaardigheden met betrekking tot ondernemerschap te verbeteren. En de instellingen moeten hun onderwijzend personeel cursussen en trainingen over dit onderwerp in het voortgezet, middelbaar beroepsonderwijs en hoger beroepsonderwijs aanbieden om de uitvoering mogelijk te maken.

Het is een feit dat de contacten tussen het onderwijs en het bedrijfsleven de afgelopen jaren intensiever is geworden, maar zowel het niveau als de intensiteit is nog niet genoeg.

Ondernemers als gastdocenten! Het idee is geweldig en zou ook hier in Turkije moeten worden toegepast.

De studenten zien zichzelf niet als ondernemers, omdat ze vrijwel alleen studeren om toegang te kunnen krijgen tot een universiteit om leraar, ingenieur of arts, enz. te kunnen worden. Ze willen vaak alleen maar ondernemer worden, na het afstuderen.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

De ouders zijn niet erg betrokken bij de uitvoering van het ondernemerschap curriculum op de scholen

Conclusie: In de afgelopen jaren zijn belangrijke stappen gezet in het onderwijs in ondernemerschap, maar we hebben nog een lange weg te gaan! Europese of binnenlandse projecten alleen zijn niet genoeg om dit doel te bereiken. De overheid moet meer formele aandacht besteden aan ondernemerschap in het onderwijs.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Een positief-kritische noot - Griekenland

Het Griekse onderwijssysteem- in vergelijking met het Nederlandse systeem

Er is behoefte aan een voortdurende innoverende beroepsopleiding als middel om te kunnen omgaan met de economische en sociale veranderingen in Europa. Dit is van groot belang. De voorwaarden en ook de inhoud van de werkgelegenheid zijn veranderd en nieuwe groepen van mensen moeten de kans krijgen om in dit nieuwe tijdperk als werknemers te worden opgenomen in de arbeidspopulatie. De technologische ontwikkelingen en demografische veranderingen hebben de economische en sociale veranderingen om ons heen versnelt. Europeanen moeten producten maken die wereldwijd de concurrentie aan kunnen gaan en deze behoefte wordt nog eens versterkt door de vraag naar goed opgeleide en getrainde arbeidskrachten. De stages voor ongeschoold personeel nemen af, terwijl de plaatsen waar ervaren en goed opgeleide bekwame mensen worden gevraagd toenemen. Dus het onderwijssysteem van elk land moet in staat zijn zich aan te passen aan deze nieuwe situatie.

In deze tijd van economische onzekerheid is het noodzakelijk voor de scholen om burgers op te leiden die niet alleen kritisch denken, maar ook de kennis en de vaardigheden opdoen om iets van zichzelf te kunnen laten zien in een steeds veeleisendere en concurrerende werkomgeving. Spiegelend op ons (Grieks) onderwijssysteem en deze vergelijkend met de behoeften en eisen van de moderne Europese samenleving, dan is het duidelijk dat er veel veranderingen nodig zijn om te voldoen aan de uitdaging en het Griekse onderwijssysteem gereed te maken tot een ondernemende en professionele beroepsmodus. Waarom? Als je het systeem onderzoekt, kom je tot de conclusie dat het gebaseerd is op een theoretische en filosofische oriëntatie, die begint vanaf de kleuterschool en doorgaat tot de universiteit. Sommigen zouden zeggen dat je niet anders zou verwachten in het land waar de filosofie is uitgevonden. Echter, de noodzaak tot verandering is prudent en kan niet langer wachten, ongeacht de politieke of praktische belemmeringen en obstakels.

Het Griekse onderwijssysteem bestaat uit 6 jaar lager onderwijs, gevolgd door 3 jaar Junior High School. Deze twee niveaus worden beschouwd als verplicht. Mocht iemand ervoor kiezen om zijn studie voort te zetten, dan heeft hij twee opties: het voortzetten van de studie met nog eens 3 jaar Senior High School, met de optie van het afleggen van examens aan het einde van het derde jaar om toegang te krijgen tot een universiteit. Of het bijwonen van de VET Senior High School, waar een meer praktische benadering wordt gevolgd en cursussen kunnen worden gevolgd om vaardigheden op te doen in een bepaalde branche - opnieuw met de mogelijkheid van het afleggen van examens en het verkrijgen van toegang tot een lagere universitaire opleiding van beroepsgericht onderwijs.

Men zou kunnen stellen dat er een heleboel examens plaatsvinden in Griekenland! Het hele onderwijssysteem is ingericht rondom universitaire examens. Bijna elke ouder wil en verlangt een universitair diploma voor hun kinderen. Een beroepsopleiding en/of het verwerven van praktische vaardigheden worden veelal genegeerd. Het is niet dat er geen workshops of beroepsopleidingen en cursussen worden aangeboden. Het is ook niet zo dat leraren niet goed gekwalificeerd zouden zijn

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

om les te geven. Steeds meer leraren verdiepen zich en verwerven meerdere praktische vaardigheden op hun vakgebied, ze studeren af van universiteiten vol energie en enthousiasme om kennis te kunnen overdragen en dat te vermengen met dat van hun leerlingen. Echter, de Griekse werkelijkheid raakt ze vol in het gezicht. Het is een kwestie van politieke prioriteiten en strategische planning.

Het is algemeen beleid om studenten die zijn niet zo goed in de theoretische lessen, op het vakgebied van taal en schrift, of niet graag naar school gaan, naar de VET Senior High School te sturen. Dus alle 'slechte studenten hopen zich op in deze scholen. Het niveau en de kwaliteit van het onderwijs en de toegepaste kennis en methoden, die wordt gebruikt in deze klassen variëren sterk. De meeste van deze studenten gaan naar school om niet thuis te hoeven blijven en niets te doen. Immers de laatste 3 jaar van Senior High School zijn niet verplicht (zoals hierboven reeds vermeld). Ze hebben echter weinig of geen interesse in leren, zelfs als ze zelf het beroep hebben gekozen. Zonder al te diep in te gaan op de kwaliteit van het Griekse beroepsonderwijs, draait het Griekse onderwijssysteem om het voorbereiden van jonge studenten op de examens voor toegang tot de universiteit.

Er bestaat een zeer losse verbinding tussen het onderwijs en de beroepsopleiding, laat staan naar ondernemerschap. Een jongere kan zelf niet zomaar een bedrijf opstarten. Er moet een grote hoeveelheid geld bij, om de problemen van de belastingen en bureaucratie te lijf te gaan, met name in deze moeilijke tijden. Je moet heel vet op je botten hebben, geduldig zijn en de juiste mensen kennen.

Om deze veranderingen te laten gebeuren, moet er een nieuwe politieke en educatieve strategische planning op het onderwijs worden ingevoerd, om het Griekse onderwijs van vandaag te kunnen verbinden aan de professionele en ondernemersbehoeften van het moderne tijdperk. Het is onmiskenbaar van belang om onze school curricula dichter bij de algemene vraag te brengen naar goed opgeleide en uitgeruste burgers.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Een positief-kritische noot - Portugal

Het Portugese onderwijssysteem VS het Nederlandse systeem

De rol en het belang van ondernemerschap als aanjager van economische groei wordt volledig erkend vandaag de dag. Onderzoek naar de oprichting van nieuwe bedrijven, met name in economische context en leven, legt meer nadruk op de verbinding tussen het onderwijs en ondernemerschap op onze scholen. Noodzakelijkerwijs impliceert dit ook een discussie en debat over het onderwerp om ervoor te zorgen dat het resultaat daadwerkelijk leidt tot het bereiken van de beoogde doelen. In het Portugese stelsel voor hoger onderwijs zijn er reeds programma's en projecten die leren hoe je een bedrijf dient op te zetten, en hoe je dit moet plannen en uitvoeren. Aan de andere kant bestaat op dit moment de discussie of de integratie van ondernemerschap in het onderwijs, qua programma's en inhoud niet 'breder, meer globaal en minder specifiek' dient te worden ingevoerd. Dit heeft geleid tot een verdieping van de discussie over de definitie van ondernemerschap, en de mogelijkheid om dit in het basis en voortgezet onderwijs te integreren. Dit is in lijn met de introductie en het faciliteren van het onderbouwen van de juiste attitudes, in plaats van het daadwerkelijk verwerven van expertise op ondernemerschap dan wel het aanleren van vaardigheden in de economische sfeer. We kunnen vaststellen dat een bepaalde culturele identiteit een factor is die medebepalend is voor ondernemend gedrag. Bij het verhogen van de vraag over bepaalde leerstrategieën moeten we met deze conditioneringsfactoren rekening houden. Het is verder belangrijk om goed te spiegelen over de manier waarop culturele kwesties impact hebben en moeten worden begeleid in onze onderwijs strategieën en toekomstige programma's of projecten, gericht op het bevorderen van de geest van ondernemerschap en de houding op alle onderwijsniveaus in met betrekking tot ondernemerschap te begeleiden en te bevorderen.

We moeten benadrukken dat de Portugese uitdaging met name zit om de culturele remming op het ondernemerschap te overwinnen, middels het maken van investeringen in het onderwijs en ondernemerschap als instrument te zien om veranderingen in houding en gedrag van individuen uit te kunnen voeren. Deze strategie moet worden ontworpen voor de lange termijn. Daarbij moet het mogelijk zijn, om in de nabije toekomst, voortdurend de ondernemersvaardigheden -en capaciteiten, op een solide en onderbouwde manier te onderwijzen. De enige instelling aan het gestelde doel kan voldoen is het onderwijssysteem, via haar verschillende niveaus. Leraren spelen daarbij een cruciale rol. De motivatie van de leraar om ondernemerschap te onderwijzen is van essentieel belang omdat zij de leerlingen dienen te bereiken en hen dienen te motiveren. Het zal nodig zijn om veranderingen in het gedrag van studenten te stimuleren, en zo in de samenleving een hogere ondernemende cultuurgraad te bereiken. De onderlinge afhankelijkheid tussen al deze actoren (cultuur, gemeenschap, opvoeders, scholen, leraren en studenten) is van cruciaal belang. Het is belangrijk om te verbeteren dat wat nodig is, en een juist raamwerk in te richten om het onderwijs in ondernemerschap te bevorderen. Het raamwerk moet in eerste instantie door het ministerie van Onderwijs worden opgepakt. Die moet een organisatorische en curriculaire plan ontwikkelen, en de belangrijkste leiders in de onderwijsstructuur definiëren en onderschrijven, zonder uit het oog te verliezen dat het belangrijkste deel van het ondernemerschap de culturele houding en gedrag is.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

De participatie van leerlingen in het hoger beroepsonderwijs (BOO) ligt iets onder het EU-gemiddelde, op 45,8% tegenover 48,9% in 2013. Als onderdeel in haar strategie om vroegtijdig schoolverlaten aan te pakken, heeft Portugal het aantal en de diversiteit van de cursussen binnen het voortgezet onderwijs opgehoogd. De nieuwe cursussen omvatten, bijvoorbeeld, een basisberoepsopleiding voor studenten vanaf de leeftijd van 13. Deze kan studenten, die het risico lopen een jaar te blijven zitten, een alternatief bieden, aangevuld met gerichte begeleiding. Er worden nog meer stappen gezet om de kwaliteit en arbeidsmarktrelevantie van het beroepsonderwijs te verbeteren. In het bijzonder is het trainingsmateriaal verbeterd, alsmede het tijdbestek van de opleiding op de werkplek, en is het aantal nieuwe partnerschappen met de industrie gestegen. Beroepsopleidingen met een significante-werk component worden nu aangeboden aan jongeren ouder dan 16, die geïnteresseerd zijn in een meer praktische opleiding. Deze programma's leiden tot beroepskwalificaties en de toezicht op de kwaliteit worden erkend door instellingen voor hoger onderwijs (accreditatie) en biedt afgestudeerden toegang tot andere, meer diepgaande studies. Het uitgebreide aanbod van programma's ten opzichte van de doelgroepen moet echter worden vereenvoudigd. De Centra voor kwalificatie en beroepsonderwijs bieden extra begeleiding aan jongeren, ook als het gaat om de validatie van niet-formeel en informeel leren. Ze bouwen ook netwerken op met werkgevers, scholen en gecertificeerde instellingen voor beroepsonderwijs, en bieden hulp bij het aanpassen van de cursussen op de regionale economie. Het Nationaal Agentschap voor kwalificatie en beroepsonderwijs en -opleidingen heeft ook een nieuw instrument ontwikkeld om de kwalificaties, vaardigheden en behoeften van de economie van het land te voorspellen, om zo beter het beroepsonderwijs te kunnen aanpassen aan de arbeidsmarkt. Ten slotte is er een nieuwe korte cyclus van hogere technische opleidingen (TeSP), bedoeld om nauwe betrekkingen tussen business schools en regionale activiteiten te ontwikkelen.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Een Italiaanse Epiloog over Ondernemend onderwijs

Introductie

Het TBG project is een partnerschap van verschillende landen waarbij wordt nagedacht over de wijze waarop het Ondernemerschap en het Nederlandse Onderwijssysteem functioneert en kan worden aangepast aan hun lokale en nationale praktijk.

Dit onderwerp begon met de implementatie van de thematische workshops in Nederland in april 2016, in combinatie met de uitvoering van de pilot en online modules van het project "A Scuola d'Impresa" en was zeer nuttig. Zeer bijzonder was de wisselwerking tussen docenten en studenten die betrokken waren bij de uitvoering van het project TBG, het kritisch rapporteren over de pedagogische praktijk op het gebied van ondernemerschap onderwijs, en dit in de praktijk uitoefenen, met bijzondere resultaten van de studenten, verkregen tijdens de twee jaar van de project activiteiten.

In relatie tot het spiegelen van de school partners, bieden wij hierbij extra gedachten en suggesties over het uitvoeren van ondernemend onderwijs.

De Europese Unie bevordert ondernemerschap als een belangrijke factor voor het concurrentievermogen. Ze onderstrepen daarmee het belang van de ontwikkeling van een Europese bedrijfscultuur door middel van projecten en initiatieven om de juiste mind-set van een ondernemers en zijn onderneming vast te stellen en ter stimulering van het verwerven van ondernemersvaardigheden.

Ondernemerschap in het onderwijs

Het ondernemerschap is nog nooit zo belangrijk geweest als op dit moment: ondernemers zijn de motor van de Europese economie, evenals de pijlers van een duurzaam economisch herstel. Edoch, de ondernemersgeest gaat over meer dan gelde verdienen alleen; het is een middel om te kunnen begrijpen hoe, wat en op welke manier je activiteiten doet, nog voordat je het product klaar hebt of maar enigszins het idee hebt dat het mogelijk is.

Het onderwijs in ondernemerschap is de motor voor toekomstige groei en zal helpen om de ondernemers van morgen te inspireren. Om concurrerend te blijven, moet Europa investeren in de vaardigheden, capaciteiten, benodigde aanpassingen en innovatie van onze mensen, onze jongeren. Dit betekent dat we op zoek moeten gaan naar een nieuwe Europese mentaliteit, gericht op het stimuleren van een ondernemende houding. En de eerste stap in die richting bestaat in het toevoegen van de ondernemingszin op scholen.

Het is in het onderwijs op school en op de beroepsopleiding, waar deze nieuwe cultuur moet worden veranderd en gevormd, hier moet men worden aangemoedigd tot het nemen van risico en waar innovatie tot stand moet komen. Buiten de school, kan een activerend jeugdbeleid en actief burgerschap een belangrijke bijdrage leveren om de autonomie en de creativiteit van jongeren te bevorderen.

This project has been funded with support from the European Commission. This publication (communication) reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

De term "ondernemend onderwijs" moet worden gedefinieerd volgens de Oslo Agenda richtlijnen, uitgegeven door het Europees Parlement en middels de aanbevelingen van de Raad d.d. 18 december 2006, inzake de kerncompetenties tot levenslang leren.

Onderwijs in ondernemerschap is bevordering en ontwikkeling van een meer proactieve manier van werken, die rechtevree vanuit de school, als een onmisbare voorwaarde voor het aanpassingsvermogen van de jongere in een geglobaliseerde arbeidsmarkt.

Dit onderwijs moet de verwerving van transversale competenties bevorderen, in de eerste plaats om te komen tot effectieve activering van een bedrijf. Het is, in dit verband, nuttig om de definitie van het 'ondernemerschap in het onderwijs en de beroepsopleidingen' vanuit de tekst van de Europese Gemeenschap te citeren.

"Ondernemerschap is het vermogen van een individu om ideeën om te zetten in daden. Het omvat creativiteit, innovatie en het nemen van risico's, alsmede het vermogen om te plannen en projecten te beheren en doelstellingen te verwezenlijken. Het is een nuttige vaardigheid voor iedereen in het dagelijks leven, thuis en in de maatschappij, het helpt werknemers zich van de context bewust te zijn waarin zij opereren en je kansen aan te grijpen voor het een startpunt van je activiteiten Als het gaat om onderwijs in ondernemerschap moet dit niet worden verward met de toediening een algemene cursus Economie of Handelskennis, omdat het doel van deze actie het bevorderen van creativiteit, innovatie en ondernemerschap is".

De term "Onderwijs" identificeert de vorming van een bepaalde mentaliteit en voor het leveren van een bijdrage. Dit dient niet alleen door de school te worden geleverd, maar ook door de beroepsopleidingen, agentschappen en andere belanghebbenden die het voor informeel en niet-formeel onderwijs kunnen bevorderen, zoals o.a. overheidsinstanties, Kamers van Koophandel en beroepsverenigingen. De opleiding speelt een belangrijke rol in het kweken van deze mentaliteit. Echter, aangezien onderwijs in ondernemerschap nog geen onderdeel uitmaakt van de curriculaire onderwerpen in de meeste schoolprogramma's van de EU-landen, is het essentieel dat het onderwijs in ondernemerschap meer ruimte krijgt op de scholen.

Niemand kan verwachten dat alle jonge mensen creatief en vindingrijk zijn en kunnen omgaan met de crisis en de problemen van de arbeidsmarkt en globalisering, als de scholen en de onderwijsinstellingen (familie, verenigingen en organisaties van het maatschappelijk middenveld) het niet tot hun doel maken om een cultuur te scheppen en hen voldoende voor te bereiden, en aan te moedigen tot het nemen van risico, creativiteit en innovatie.